

Lê Chân, ngày 05 tháng 01 năm 2022

HÚT THUỐC LÁ ĐIỆN TỬ: RỦI RO VÀ HẬU QUẢ KHÔN LƯƠNG VỚI TRẺ VỊ THÀNH NIÊN

Việc sử dụng các chất kích thích, chất gây nghiện ở học đường hiện nay đang là hiện tượng đáng báo động. Gần đây, trào lưu thuốc lá điện tử hay thuốc lá thế hệ mới đang ngày càng “xâm nhập” nhiều vào trường học, gây ảnh hưởng xấu tới hành vi, lối sống, sức khỏe của học sinh tuổi vị thành niên - lứa tuổi hiếu kỳ, tò mò và thích khám phá.

Mỗi năm, Việt Nam có khoảng 40 nghìn người tử vong vì các bệnh liên quan đến thuốc lá. Theo số liệu thống kê về sử dụng thuốc lá ở người trưởng thành, hiện có 45,3% người hút thuốc lá, nghĩa là cứ 2 người có 1 người hút thuốc. Bên cạnh đó, có khoảng 53,3% người không hút thuốc lá bị phơi nhiễm khói thuốc lá trong gia đình, 36,8% người không hút thuốc lá làm việc trong những tòa nhà bị phơi nhiễm khói thuốc lá.

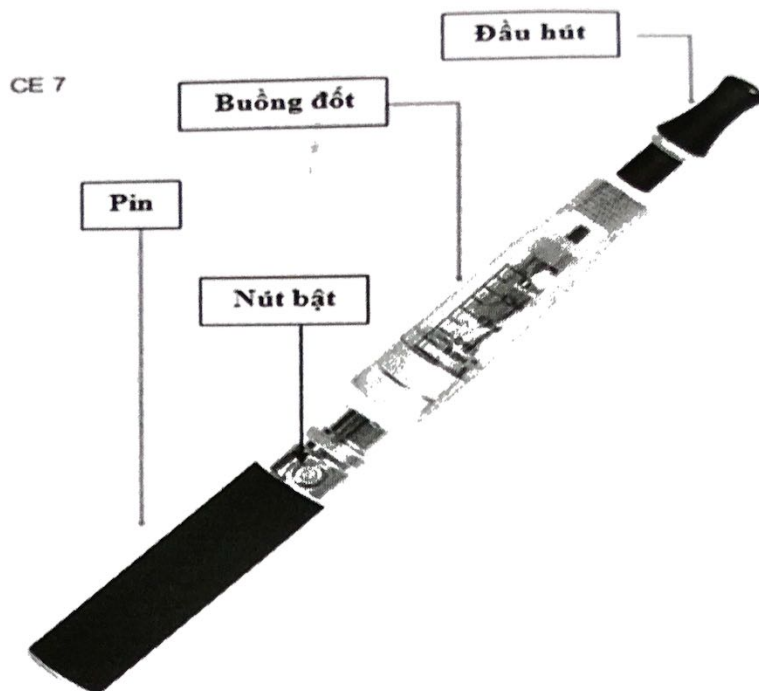
Trong những năm gần đây, giới trẻ có xu hướng hút thuốc lá điện tử và hút thuốc lá nung nóng ngày một gia tăng. Theo nghiên cứu của Viện Chiến lược và chính sách y tế Bộ Y tế, năm 2020 có 8,35% học sinh lớp 8 - 12 hút thuốc lá điện tử, tăng 40 lần so với năm 2005. Thuốc lá điện tử thế hệ mới có mẫu mã đa dạng, cuốn hút giới trẻ. Thông tin cho rằng, hút hai loại này chỉ để nhả khói cho vui và dùng để cai nghiện hút thuốc lá điều truyền thống. Nhưng suy nghĩ như vậy là chưa hoàn toàn đúng, bởi những tác hại của thuốc lá điện tử và thuốc lá nung nóng ảnh hưởng đến sức khỏe không thua kém gì thuốc lá điều truyền thống. Hiên nhiên, mức độ nguy hại đến sức khỏe và để lại những hậu quả khôn lường cho cả người hút và người xung quanh

I. Thuốc lá điện tử là gì?

Thuốc lá điện tử là thiết bị chạy bằng pin dùng để làm nóng dung dịch lỏng (thường chứa nicotine), biến dung dịch này thành hơi cùng những luồng khói có hương thơm để người hút có thể hít vào phổi. Thành phần dung dịch trong thuốc lá điện tử gồm có: nicotine, propylene glycol, glycerin/Glycerol gốc thực vật và một số kim loại như chì, bạc, cadmium, chromium, thủy ngân, nikel... Hầu hết các mẫu thuốc lá điện tử hiện nay sử dụng ống chứa dung dịch – loại dùng một lần hoặc có thể bơm dịch vào để dùng tiếp. Tuy nhiên, một số thành phần chất ma túy cũng có thể được cho vào dưới dạng chất lỏng để tăng cảm giác của người dùng, không rõ nguồn gốc và nồng độ, vì thế gây ra những hệ lụy khôn lường cho học sinh.

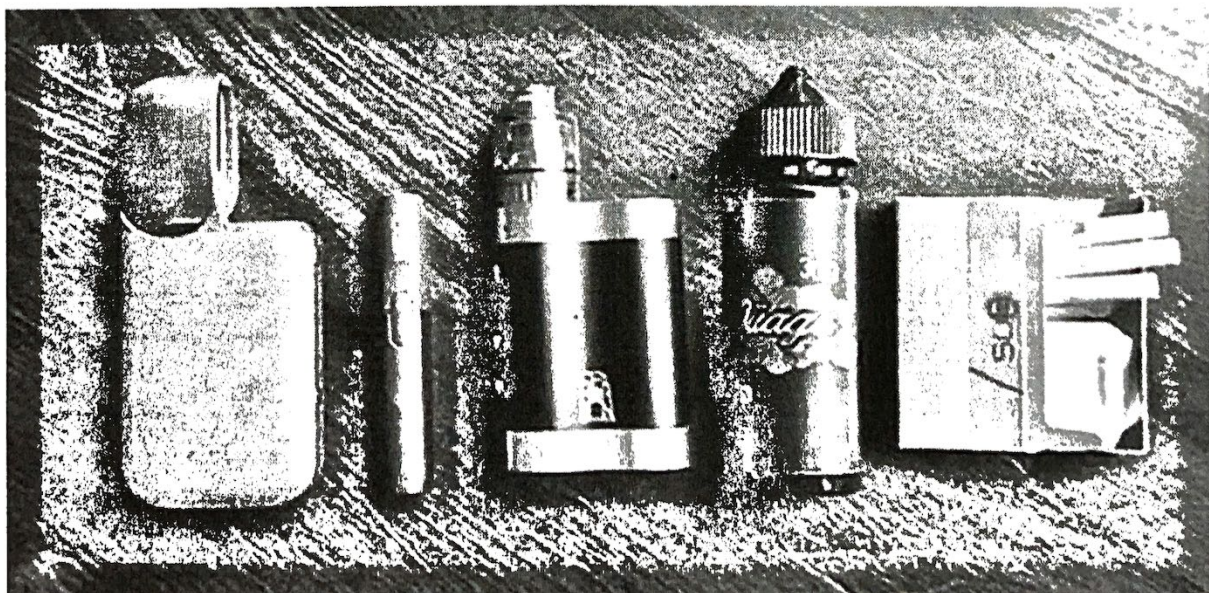
Việc sử dụng thuốc lá điện tử cũng gây nghiện không thua kém hút thuốc lá truyền thống. Bên cạnh đó, nó còn tiềm tàng nguy cơ gây nghiện cho người xung quanh do phải hít hơi thuốc thụ động. Việc sử dụng thuốc lá điện tử còn kéo theo gia tăng nguy cơ nghiện các chất khác.

Cấu tạo thông dụng của thuốc lá điện tử

Thuốc lá điện tử có rất nhiều tên gọi khác nhau như vape, thuốc lá vaporizer, e-cigs, e-hookahs, vape, bút vape, ENDS (hệ thống điện tử cung cấp nicotin), ENNDS (hệ thống phân phối không chứa nicotin),... được thiết kế đa dạng với hình dáng bắt mắt: có thể giống thuốc lá truyền thống hoặc giống như bút, ổ đĩa, hình thỏi son,... Do vậy, học sinh dễ dàng sở hữu thuốc lá điện tử với đủ hình dạng có thể mang vào lớp mà không bị phát hiện. Sự “mới lạ” của thuốc lá điện tử với hương thơm hấp dẫn (kẹo, trái cây,..) cùng những lời quảng cáo: không gây hại, “văn hóa hút thuốc lành mạnh”, sành điệu, thuốc lá thế hệ mới... đã đánh trúng vào tâm lý thích thể hiện cái tôi của “tuổi mới lớn” và nhanh chóng xâm nhập vào trường học.

Thuốc lá điện tử với nhiều mẫu mã bắt mắt “bủa vây” trẻ em học đường

Lực lượng chức năng đã phát hiện và xử lý rất nhiều loại thuốc lá điện tử

II. Tác hại của thuốc lá điện tử

- Thuốc lá điện tử chứa nicotine là chất gây nghiện, vì thế trẻ có thể vật vã khó chịu khi sử dụng.

- Nicotine còn gây hại cho sự phát triển não bộ ở trẻ em, gây suy giảm trí nhớ, ảnh hưởng đến trí tuệ do não bộ của trẻ chưa hoàn thiện, làm giảm khả năng học tập và lâu dài dẫn đến rối loạn tâm thần kinh. Thậm chí, có thể gây ra nguy cơ đau thắt ngực, suy tim, đột quỵ, suy giảm miễn dịch, giảm sức đề kháng.

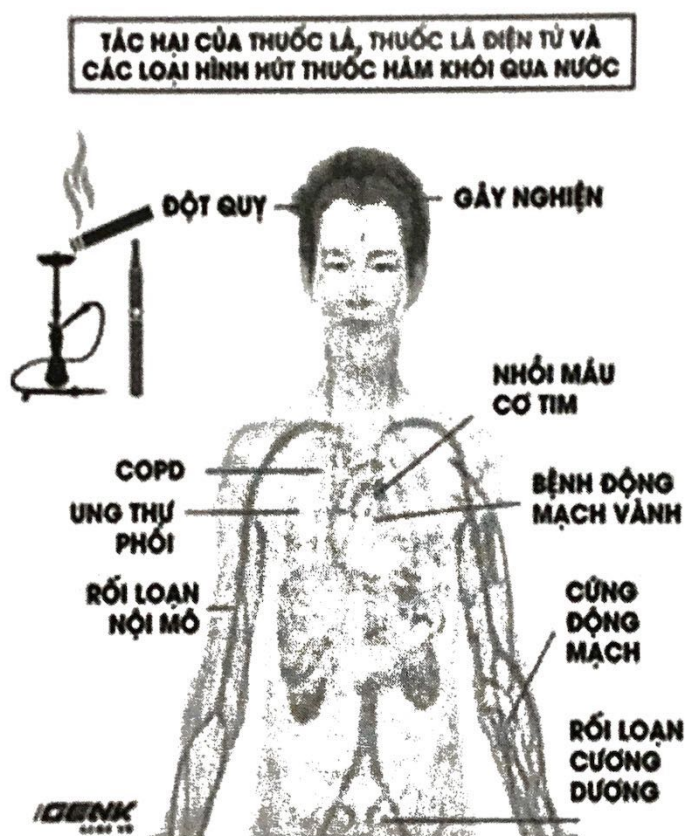
- Thuốc lá điện tử với các ống dung dịch đốt không có định lượng về nồng độ nicotine và tạp chất, dẫn đến nguy cơ người sử dụng tăng liều lượng nicotine và gây ra ngộ độc cấp tính.

- Một số loại thuốc lá điện tử có thể chứa những thành phần nguy hiểm như chì, formaldehyde hay Tetrahydrocannabinol (THC) là chất gây ung thư, dị tật bẩm sinh hoặc các vấn đề sức khỏe khác.

- Thuốc lá điện tử sử dụng nhiều hương liệu, hóa chất không phải là từ nguyên liệu lá thuốc lá điều thông thường. Nguyên liệu phối trộn nhiều loại thành phần khác nhau nên có thể bị lợi dụng để sử dụng ma túy. Tại Việt Nam, tình trạng tội phạm ma túy trộn các loại ma túy và các chất kích thích khác vào các sản phẩm thuốc lá điện tử và hướng vào đối tượng học sinh, sinh viên và giới trẻ đang rất phức tạp mà một số vụ việc đã được điều tra, phát hiện. Đã có trường hợp học sinh được đưa vào cấp cứu trong trạng thái vật vã, kích thích, loạn thần, ảo giác... do ngộ độc ma túy có trong thuốc lá điện tử chỉ sau một lần hút.

- Bên cạnh đó, Tổ chức Y tế thế giới cũng khuyến cáo: thuốc lá điện tử làm nóng tạo ra chất khí độc hại, có nhiều chất độc giống như trong khói thuốc lá điều thông thường. Nồng độ một số hóa chất thấp hơn trong thuốc lá điều thông thường, nhưng nồng độ một số hóa chất khác lại cao hơn và nồng độ hóa chất thấp không đồng nghĩa với giảm nguy cơ sức khỏe.

- Khói thuốc điện tử, nung nóng ngoài gây hại cho người hút thì còn gây tác hại cho người xung quanh do hút thuốc thụ động. Phơi nhiễm các chất có trong thuốc lá làm nóng có thể gây ung thư phổi, mũi, thực quản, gan, tuyến tụy và cổ tử cung, làm giảm việc cung cấp oxy tới tim làm tăng nguy cơ gây huyết khối, bệnh tim và đột quỵ...

Thuốc lá điện tử và các loại thuốc lá khác gây ra nhiều hậu quả khôn lường (ảnh minh họa)

Dấu hiệu sớm nhận biết trẻ dùng thuốc lá điện tử:

- *Trẻ có những dấu hiệu bất thường về sức khỏe:* Trẻ có thể có các biểu hiện hô hấp như ho, hụt hơi, khó thở vì trong thuốc lá điện tử có một số chất có hại cho phổi.

- *Trẻ thay đổi hành vi:* Trẻ hay có biểu hiện lo âu, cáu gắt, thậm chí trẻ có xu hướng tham gia các hành vi mạo hiểm.

- *Tìm thấy những vật lạ trong nhà:* Thuốc lá điện tử đa dạng về kích thước và hình dáng, do vậy có thể xuất hiện dưới dạng ống, USB,... Nếu cha mẹ tìm thấy những vật thể có hình dáng bất thường trong nhà, thì có thể đưa đến Bệnh viện để kiểm tra.

• *Xuất hiện mùi lạ:* Thuốc lá điện tử thường có mùi hoa quả hấp dẫn trẻ. Những mùi phổ biến là mùi cam, bạc hà, chanh,... Nếu cha mẹ ngửi thấy những mùi hương bất thường trong nhà, có thể đó là dấu hiệu của việc trẻ dùng thuốc lá điện tử.

• *Những hành vi hoặc trò chuyện đáng ngờ với bạn bè:* Trẻ có xu hướng lén lút sử dụng cùng với bạn bè, do vậy cha mẹ nên để ý khi trẻ có buổi đi chơi đáng ngờ, tham gia chơi cùng nhóm bạn mới, nhắn tin hay trò chuyện bí mật.

III. Vai trò của gia đình và nhà trường

Để hạn chế được tối đa vấn nạn thuốc lá điện tử hiện nay ở lứa tuổi vị thành niên, *vai trò của gia đình trong đó bố mẹ* đóng vai trò rất quan trọng. Bố mẹ cần chú ý:

• Dành thời gian quan tâm, lắng nghe trẻ và giám sát trong các hoạt động trong cuộc sống của trẻ trên cơ sở tôn trọng tránh dẫn đến các hành vi chống đối do bị áp đặt.

• Phối hợp với nhà trường để tìm hiểu thêm sinh hoạt, mối quan hệ của trẻ để có thể phát hiện những dấu hiệu bất thường.

• Khi phát hiện những dấu hiệu bất thường, cần liên hệ với bác sĩ hoặc chuyên gia tâm lý để được thăm khám và điều trị sớm.

Bên cạnh đó, *vai trò giáo dục của nhà trường* cũng là yếu tố quan trọng để trẻ vị thành niên không bị sa đà vào những thói hư tật xấu, những tệ nạn xã hội:

• Giáo dục học sinh nhận thức được các chất gây nghiện và các tác hại do sử dụng chất gây nghiện.

• Tăng cường các hoạt động ngoại khóa để giải tỏa căng thẳng sau giờ học.

• Ngoài ra, cần quản lý chặt chẽ vấn đề sử dụng chất ở học sinh: nguồn cung cấp, đối tượng sử dụng để tránh nguy cơ sử dụng rộng rãi tại trường học.

Sự phối hợp chặt chẽ giữa bố mẹ và nhà trường cùng với sự chung tay của xã hội, tình trạng học sinh hút thuốc lá điện tử sẽ sớm được loại bỏ khỏi môi trường học đường. Qua đó, xây dựng một thế hệ trẻ vị thành niên khỏe mạnh và trở thành nhân tố tương lai góp phần cho sự phát triển của xã hội, đất nước chúng ta.

KT. GIÁM ĐỐC

PHÓ GIÁM ĐỐC

BSCK II. *Phạm Văn Trọng*